REPUBLIC OF BULGARIA
NOVI PAZAR MUNICIPALITY
Mayor's phone:+ 359 + 0537 /2 3466
Fax:: + 359 + 0537 / 2 40 10
Fax: +359+0537/95530
http://novipazar.acstre.com
E-mail: npazar@icon.bg
novipazar@novipazar.bg

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ОБЩИНА НОВИ ПАЗАР
КМЕТ телефон:+359 + 0537 /2 3466
Факс: + 359 + 0537 /2 40 10
Факс:+359+0537/95530
Зам кмет :
телефон +359 + 0537 /95523
+359 + 0537 /95525

Община Нови пазар е сертифицирана по ISO 9001:2015

ОБЩИНА Нови пазар
Изх. № 18-181-177
18.10. 2021 г.
ПК 9900

Общински Съвет Нови пазар
Вх. № 00-20198
18.10.21
П.К. 9900

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТ
ГР. НОВИ ПАЗАР

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

ОТ
ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ - КМЕТ НА ОБЩИНА НОВИ ПАЗАР

ОТНОСНО: Вземане на решение приемане на Програма за намаляване на риска от бедствия на територията на Община Нови пазар за периода 2021-2025 год.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ,

Програмата за намаляване на риска от бедствия на територията 2021-2025год., е разработена на основание чл.6д, ал.1, чл.65, ал.1, т.9 и чл.65б, т.1от Закона за защита при бедствия (ЗЗБ) и има за цел да определи дългосрочните приоритети за действия, касаещи намаляването на риска от бедствия и да подпомогне изпълнението на мерките за тяхното осъществяване на територията на Община Нови пазар. Програмата съответства на целите определени в Националната стратегия за защита при бедствия 2018-2030 год. и на Националната програма за намаляване на риска от бедствия 2021-2025 год.

Същата е изготвена, съгласно „УКАЗАНИЯ за разработването и изпълнението на областните и общинските програми за намаляване на риска от бедствия", които са дадени от Съвета за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет на Република България (на основание чл.6а, ал.3 от Закона за защита при бедствия ЗЗБ).

Съгласно чл.6д, ал.2 от ЗБ, проектът на Общинската Програма за намаляване на риска от бедствия бе публикуван за обществено обсъждане на интернет страницата на общинска администрация. В указания едномесечен срок няма постъпили предложения за изменения или възражения.

В изпълнение на чл.6д, ал.3 от Закона за защита при бедствия Програмата за намаляване на риска от бедствия 2021-2025 год. на Община Нови пазар е съгласувана от Съвета по чл.64а, ал.1 на Област с административен център Шумен.

Управлението на риска, а не управление на бедствията като показатели за неуправляван риск, следва да се превърне в свойствен елемент на процесите на развитие.То трябва да е не просто притурка, а набор от конкретни практики, които са вградени в основите на процесите на развитие. Управлението на рискове, присъщи на социалните и икономически дейности, изисква комбинация от три подхода: *перспективно управление на риска,* с цел избягване натрупването на нови рискове; *коригиращо управление на риска,* с цел ограничаване на съществуващите рискове, и *компенсаторно управление на риска,* с цел подпомагане устойчивостта на индивидите и общностите в условия на остатъчни рискове, които реално не биха могли да бъдат намалени.

Както се отбелязва в системата за координация на намаляването на бедствията на Организацията на обединените нации (ООН), постигането на устойчиво развитие не е възможно без да се положат значителни усилия за намаляване на риска от бедствия (UNISDR 2015 г.).

Фундаменталното разбиране, което е залегнало в основата на дейността на общинския съвет за намаляване на риска от бедствия при разработването и изпълнението на програмата е, че намаляването на риска от бедствия трябва да бъде интегрирано в **общ**, целящ устойчиво развитие процес (включващ икономическо, социално, териториално, екологично и инфраструктурно развитие). Не на последно място, трябва да се отчита и факта, че обикновено рискът от бедствия е пряко свързан с по-широк кръг проблеми, като бедност и неравенство, лошо устройствено планиране, деградация/замърсяване на околната среда и др.

Защитата при бедствия има за цел да се избегнат и намалят потенциалните загуби, да се осигури бърза и навременна помощ на жертвите. Цикълът на защитата при бедствия са всички дейности, чрез които правителството, местната власт, бизнеса и гражданите си взаимодействат и реагират преди, по време и непосредствено след бедствието.

Имайки предвид изложеното по-горе и в изпълнение на чл.6д, ал.3 от Закона за защита при бедствия, предлагам Общински съвет – Нови пазар да вземе следното

Р Е Ш Е Н И Е:

На основание чл. 21 ал. 1 т. 12 от Закона за местното самоуправление и местната администрация, във връзка с чл.6д, ал.3 от Закона за защита при бедствия, **ОБЩИНСКИ СЪВЕТ - НОВИ ПАЗАР**

РЕШИ:

1. Приема ПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ 2021-2025 год. на ОБЩИНА НОВИ ПАЗАР.

2. Възлага на Кмета на Община Нови пазар да извърши необходимите правни и фактически действия по организиране и изпълнение на дейностите и мероприятията предвидени в Плана за изпълнение.

Приложения:

1. Копие на Програма за намаляване на риска от бедствия Община Нови пазар 2021-2025 год.
   1.1. Рисков профил по отношение на бедствия и климатични явления;
   1.2. Оперативни цели и дейности за периода 2021-2025 год.
2. План за изпълнение на оперативните цели и дейности за периода 2021-2025 год.

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ
Кмет на Община Нови па

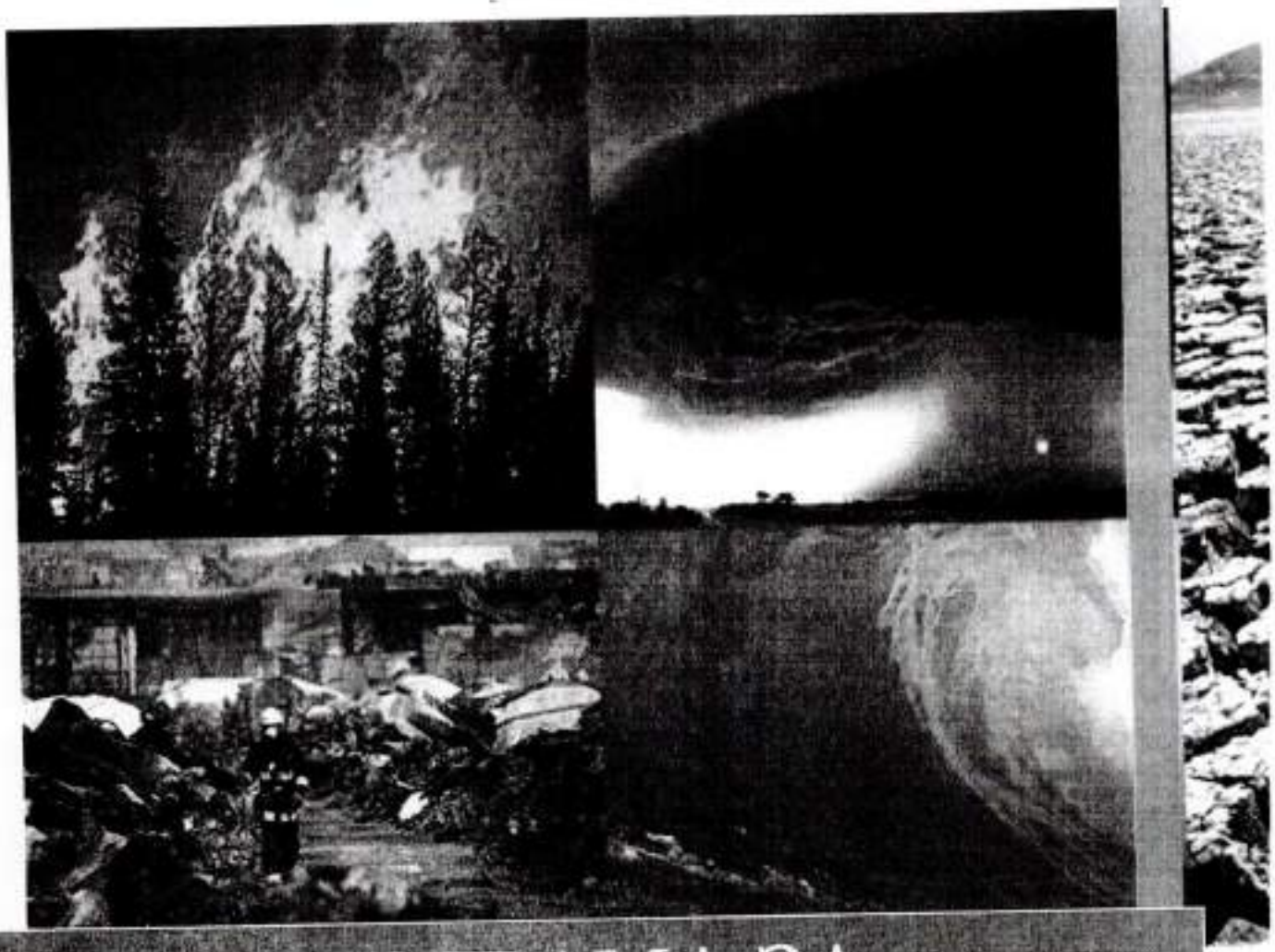

ПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ

2021-2025 год.

ОБЩИНА НОВИ ПАЗАР

I. ВЪВЕДЕНИЕ.

1. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ.

Програмата за намаляване на риска от бедствия (наричана по-надолу за краткост „Програмата"), е разработена на основание чл.6д, ал.1, чл.65, ал.1, т.9 и чл.65б, т.1 от Закона за защита при бедствия (ЗЗБ).

2. АНАЛИЗ.

Свързани с климата събития като наводнения, бури, горещи вълни, снеговалежи и суши представляват близо деветдесет процента от всички големи бедствия през последните две десетилетия. Очаква се изменението на климата да увеличи честота и интензивността на свързани с метеорологичните условия заплахи. Това от своя страна би имало съществено въздействие върху икономическото и социално развитие, с неизбежен каскаден ефект върху бедността, снабдяването с храна и вода, градските системи, разпространението на заболявания, човешката миграция и конфликтите между хората. Следователно, намаляването на степента на излагане и уязвимостта на хората спрямо свързани с метеорологичните условия заплахи е общ критичен приоритет както за адаптацията към изменението на климата, така и за намаляването на риска от бедствия (НРБ).

Управлението на риска, а не управление на бедствията като показатели за неуправляван риск, следва да се превърне в свойствен елемент на процесите на развитие. То следва да е не просто притурка, а набор от конкретни практики, които са вградени в основите на процесите на развитие. Управлението на рискове, присъщи на социалните и икономически дейности, изисква комбинация от три подхода: перспективно управление на риска, с цел избягване натрупването на нови рискове; коригиращо управление на риска, с цел ограничаване на съществуващите рискове, и компенсаторно управление на риска, с цел подпомагане устойчивостта на индивидите и общностите в условия на остатъчни рискове, които реално не биха могли да бъдат намалени. Както се отбелязва в системата за координация на намаляването на бедствията на ООН, постигането на устойчиво развитие не е възможно без да се положат значителни усилия за намаляване на риска от бедствия.

Цикълът на защитата при бедствия обхваща фазите по управлението на риска (дейностите по превенция, смекчаване, готовност) и фазите по управлението на кризи изразено в дейностите – реакция, рехабилитация или реконструкция, възстановяване, които са разделени от настъпващото бедствие, а затварянето на цикъла се характеризира с дейности по дългосрочното развитие и възстановяване след кризисното събитие основано на устойчивост.

Рисков профил по отношение на бедствия и климатични явления - Приложение № 1

3. ОЧАКВАНИЯ ОТ РЕАЛИЗИРАНЕТО НА ПРОГРАМАТА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ.

Общинската Програма съответства на целите определени в Националната стратегия за защита при бедствия 2018-2030 год. и Националната програма за намаляване на риска от бедствия 2021-2025 год. Сама по себе си е основен документ интегриращ националната платформа за намаляване риска от бедствия и има за цел да спомогне за осигуряването на цялостен, всеобхватен и интегриран подход към управлението на риска и постигането на устойчивост при бедствия.

Програмата се фокусира, но не се ограничава до:

- Намаляване на уязвимостта на населението от бедствия;
- Подобряване на координацията и ефективността при реализиране на дейностите за намаляване на риска от бедствия в отделните сектори и недопускане на дублиране на дейности;
- Повишаване на инвестираните средства в дейности за намаляване на риска от бедствия;
- Подобряване споделянето на информация и данни за риска от бедствия;
- Използване на публично-частно партньорство за постигане на по-добри резултати в областта на намаляване на риска от бедствия;

С Реализирането на Общинската програма за намаляване на риска от бедствия се очертава една рамка, която е определяща за създаване на устойчив механизъм за координация между отделните заинтересовани страни, недопускане дублирането на дейности и ресурси и приоритизирането на инвестициитеза намаляване на риска от бедствия, като се отчита негативното въздействие на рисковете, установените пропуски в капацитета, ефективността и ефикасността на мерките и въздействието на промените в климата.

Водещ фактор за намаляване на риска от бедствия е формирането на култура на превенция на бедствията, както и на правилното поведение на цялото общество по време на бедствие.Повишената обществена култура за риска от бедствия влияе положително върху процесите на взимане на решения, развитието на нормативната база и организирането и разпределението на ресурси за намаляване на риска от бедствия.

II. ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ И ДЕЙНОСТИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2025 год.

За постигане на оперативните цели е необходимо да се осигури цялостен и интегриран подход за управление на риска, който не просто води до справяне със съществуващите, а и до недопускане създаването на нови рискове.Този подход трябва успешно да отговаря и на потребностите на отделните уязвими групи от населението.Прилагането му изисква определянето и реализирането на оперативните цели на настоящата Програма, водещи до постигане на основната цел, като се основават на следните принципи:

➢ Отговорност и подготвеност на всеки гражданин – формиране на чувство на отговорност в отделния гражданин, за осигуряване на собствената безопасност и подготвеност за адекватни действия при бедствия;

➢ Прозрачен подход при управлението на риска от бедствия-осигуряване на информираност на обществото, относно въведените мерки за управление на риска.Установяване на систематичен подход, осигуряващ възможност за участие на обществото, последван от реализиране на адекватни мерки за намаляване на риска от бедствия;

➢ Цялостно и интегрирано управление на риска от бедствия – осигуряване на информираност на обществото, относно въведените мерки за управление на риска.Установяване на систематичен подход, осигуряващ възможност за участие на обществото, последван от реализиране на адекватни мерки за намаляванее на риска от бедствия;

➢ Съобразяване с последиците от бедствия – фокусиране върху негативните последици от бедствията за адекватно планиране и устройство на територията, информирано вземане на решения, по-добро приоритезиране и разпределение на наличните ресурси.Осигуряване на ясни и надеждни източници на финансиране;

➢ Използване по най-добрия начин на информация, експертиза, наука и технологии-осигуряване ефективното използване на информационни системи и прилагането на научни изследвания и постижения е жизнено важно в процеса на управление на риска от бедствия. Изграждане във всеки един сектор на капацитет и системи, които да подпомагат процеса на вземане на решения.

Оперативни цели и дейности за периода 2021-2025 год. - Приложение № 2

III. ОТЧИТАНЕ И НАПРЕДЪК ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА НА ОБЩИНА НОВИ ПАЗАР.

1. РАЗРАБОТВАНЕ НА ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ.

За изпълнение на целите на областната програма за намаляване на риска от бедствия и във връзка с намаляване на рисковете, определени с общинския план за защита при бедствия, се разработва общинска програма за намаляване на риска от бедствия, която съдържат:

➢ оперативните цели;

➢ дейностите за реализиране на оперативните цели.

2. РЕД ЗА ПРИЕМАНЕ И УТВЪРЖДАВАНЕ.

Проектът на общинската програма за намаляване на риска от бедствия се публикува за обществено обсъждане на интернет страницата на общинска администрация за срок един месец.

В едномесечен срок след изтичането на този срок, кметът на общината внася общинската програма за намаляване на риска от бедствия за съгласуване от съвета по чл. 64а, ал. 1 от ЗЗБ, след което я предлага за приемане от общинския съвет.

По предложение на кмета на общината може да се измени или отмени общинската програма за намаляване на риска от бедствия, като се спазва процедурата заложена в ЗЗБ.

3.ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА.

За изпълнение на общинската програма за намаляване на риска от бедствия се приемат годишни планове, които задължително съдържат:

- оперативни цели;
- дейности;
- бюджет;
- срок за реализация;
- очаквани резултати;
- индикатори за изпълнение;
- отговорни институции.

Изпълнението на Програмата ще се осъществява посредством изпълнение на дейностите заложени в Годишните планове.

Отчитането ще се извършва с изготвянето на доклад в срок до 31.01 до Председателя на областния съвет за намаляване на риска от бедствия, за състоянието на защитата при бедствия, който ще съдържа информация за реализираните мерки и идентифицираните предизвикателства.

IV. ФИНАНСИРАНЕ.

1. ВЪВЕЖДАНЕ НА УСТОЙЧИВА СИСТЕМА ЗА ФИНАСИРАНЕ НА ЗАЩИТАТА ПРИ БЕДСТВИЯ

1.1. Финансово обезпечаване на подготовката за реагиране при бедствия.

Целенасочено планиране на финансови средства за обезпечаване дейностите на органите за управление и частите на Единната спасителна система, включващи материално техническото обезпечаване, както и определяне на подобаващо възнаграждение. От особена важност за осигуряване на своевременно реагиране е изграждане на системи за наблюдение.

Изследванията и проучванията показват, че публичните и частните инвестиции в намаляване на риска от бедствия значително редуцират разходите необходими за реагиране и възстановяване след бедствия. Навременното и адекватно инвестиране в различни мерки, ограничаващи въздействието на определени фактори води до недопускане възникването на бедствия или до съществено намаляване на техните негативни последици.

Анализът „разход-ползи" от предприетите действия за управление на риска от бедствия, е необходимо да се вземе предвид при осъществяването на публични и частни инвестиции на всички нива, както и при проектирането на механизмите за защита на населението и споделяне на финансовия риск.

Този вид анализ е необходимо да обхваща не само избегнатите разходи при евентуално реагиране и възстановяване след бедствия, а и тези по отношение на недопуснати загуби на бизнес, обедняване на населението в следствие невъзможността на бизнеса да функционира нормално, последици върху околната среда и културното наследство. За да е точен, анализът трябва да отчита и постигнатия икономически и социален напредък в следствие изпълнението на конкретни мерки и решения за намаляване на риска от бедствия.

1.2. Финансово обезпечаване на неотложни аварийно — възстановителни дейности при бедствия

Осигуряването на нормално функциониране на обществото при бедствия, задължително преминава и през ефективно и координирано възстановяване. Това е сложен социален процес, който се простира далеч извън възстановяването на материални активи или предоставянето на социални услуги. Възстановяването може да отнеме седмици, месеци, години и дори десетилетия. За да бъде достатъчно бързо и ефективно, то трябва да се базира на цялостна и интегрирана рамка, която отчита многостранните му аспекти, които в комбинация, поставят основите на устойчивостта на обществото.

Необходимо е да се подобри прилагането на механизми за социална помощ при засегнатите от бедствия деца, възрастни, хора с увреждания и други социално-уязвими групи от населението.

В тази връзка, предприемането на необходимите действия и въвеждането на адекватни механизми за финансиране, ще осигури възможност за справяне с предизвикателствата на бъдещето. Употребата на така наречени инструменти за предварително осигуряване на финансиране, като застраховане (суверенно, параметрично, вторично-застраховане), финансови резерви, кредити за справяне с извънредни ситуации др., които допълват обикновено използваните инструменти за обезпечаване на дейности по защита при бедствия, ще осигури необходимата адаптивност на системата.

Необходимо е изборът на съответните финансови механизми да бъде съобразен с потребността от ресурси във времето. Фазата на възстановяване трябва да се основава на предварително планирани действия, които да не допускат създаването на същите рискови условия, довели до настъпване на бедствието.

Финансовото управление на риска от бедствия се реализира чрез мерки, като:

- Разбиране и адекватно оценяване на риска от бедствия върху публичните финанси;
- Въвеждане на механизми за финансиране на дейностите за намаляване на риска от бедствия;
- Въвеждане на механизми за осигуряване на ликвидност след бедствия с голям мащаб, с цел по-бързо и ефективно възстановяване (катастрофичен фонд, параметрично/ суверенно застраховане и др.);
- Стимулиране на използването на застраховането;
- Осигуряване на финансови резерви за реализиране на мерки за реагиране и възстановяване след бедствия;

- Насърчаване учредяването и развитието на инструменти за взаимно подпомагане (фонд „Общинска солидарност" и др.).

Повишаването на инвенстициите в намаляване на риска от бедствия е възможно да се реализира чрез мерки, като:

- Въвеждане на механизми за отчитане намаляването на риска от бедствия, като критерий при финансиране на големи публични и частни инфраструктурни проекти;
- Въвеждане на механизъм за осигуряване на планиране на възстановяването след бедствия;
- Изграждане на система за наблюдение и отчетност на разходваните финансови средства при превенция, реагиране, възстановяване и подпомагане.

2. ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ.

- Общински бюджет;
- Републикански бюджет;
- Бюджетите на министерствата и ведомствата;
- Търговските дружества и едноличните търговци - за обектите им;
- Междуведомствена комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет (МКВП);
- Структурни фондове на Европейския съюз.

Председателят на Общинския съвета за намаляване на риска от бедствия, ежегодно до месец април внася в съвета по чл. 64а, ал. 1 от ЗЗБ, доклад за приоритетните дейности за намаляване на риска от бедствия, за които е необходимо финансиране през следващата календарна година.

Финасирането чрез МКВП се осигурява за превантивни дейности заложена в общинската Прогрмата за намаляване на риска от бедствия, имащи принос за постигане на стратегическите цели на Националната стратегия за намаляване на риска от бедствия, които водят до решаване на конкретни проблеми, свързани с намаляване на риска от бедствия и/или повишаване на готовността, и/или изграждане на способности за реагиране на областно или общинско ниво.

Тези средства трябва да са в рамките на предвидените по резерва за непредвидени и/или неотложни разходи в Закона за държавния бюджет на Република България за съответната година и да са част от определения лимит, съгл. чл. 56, ал. 2 от Закона за защита при бедствия и Постановлението на Министерския съвет за изпълнение на Държавния бюджет на Република България за съответната година.

Изготвил: По предложение на членовете на Общински съвет за намаляване на риска от бедствия: Анка Маринова – старши експерт „СИ, ОМП, ГЗ и ЗЛД"

Неразделна част от настоящата програма са:

Приложение № 1 - Рисков профил по отношение на бедствия и климатични явления

Приложение № 2 - Оперативни цели и дейности за периода 2021-2025 год.

Програмата за намаляване на риска от бедствия на Община Нови пазар е приета на заседание на Общински съвет – Нови пазар, проведено на ..... , с Решение № ..... по Протокол № .....

Отпечатано в 2 (два) екз.
Екз.№ 1 – Община Нови пазар
Екз. № 2 – Областен съвет за намаляване на риска от бедствия

УТВЪРДИЛ: ... .

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ
Кмет на Община Нови пазар и
Председател на Общински съвет
за намаляване на риска от бедствия

СЪГЛАСУВАЛ: .....

.....
Областен управител на област Шумен
и Председател на Областния съвет
за намаляване на риска от бедствия

Изготвил: ....
Анка Марино
старши експерт „СИ, ОМИ, ГЗи ЗЦД"

РИСКОВ ПРОФИЛ ПО ОТНОШЕНИЕ НА БЕДСТВИЯ И КЛИМАТИЧНИ ЯВЛЕНИЯ

I. ПРИРОДНИ И ПРИЧИНЕНИ ОТ ЧОВЕШКАТА ДЕЙНОСТ ОПАСНОСТИ, КОИТО МОГАТ ДА ПРЕДИЗВИКАТ БЕДСТВИЯ.

1. ПРИРОДНИ ОПАСНОСТИ, КОИТО МОЖЕ ДА ПРЕДИЗВИКАТ БЕДСТВИЯ.

Природното бедствие е съвкупността от дестабилизиращи природни явления, характеризиращи се с голяма интензивност и висок поразяващ фактор, водещи до нарушаване жизнената дейност на социума, унищожаване на материални ценности, травми и човешки жертви.Природните бедствия имат сенергетически характер, т.е. възможно е едно бедствие да породи друго, например вулканичните изригвания често са съпътствани от земетресения, земетресенията инспирират цунами и т.н., т.е. получава се „домино ефект".

С всяка изминала година природните бедствия достигат все по драматични величини по отношение на броя и степента на проявление. Разрушителният им потенциал непрекъснато нараства. Независимо от научно-техническия процес и превантивните мерки за обезпечаване безопасността, хората стават все по-слабо защитени.

От направени анализи на природните бедствия в България ясно личи тенденция към нарастване, което показва необходимостта от предприемане на спешни мерки за превенция. През последните десетилетия значително е нараснал делът на наводненията, ветровите бури, екстремните температури и земетресенията. Предвид глобалните климатични промени, към тази група за в бъдеще все по-често ще се причисляват и засушяванията, което от своя страна ще окаже пагубен ефект върху икономическата, а от там и върху социалната сфера в нашата страна.

1.1. Сезмична опасност.

Сеизмичните въздействия се характеризират със своята непредвидимост, особено по отношение на времето, поради което при проявата им се причиняват големи по размер негативни последици - жертви и пострадали сред населението, значителни материални щети и др.

Земетръсната опасност за дадена територия зависи от нивото на земетръсната активност, т.е. от силата и чистотата на възможните бъдещи земетресения.Земетресението е природно бедствие, което не може да бъде предсказано. Неговата продължителност е кратка, но последствията могат да бъдат изключително тежки.Разрушителният ефект от земетресенията се дължи на процесите, протичащи на земната повърхност в района на епицентъра. Земетресението е комплексна катастрофа.Освен преките поражения-разрушения и изменения в релефа, не по-малко са и вторичните отрицателни ефекти, съпътстващи земния трус или получени като негово следствие.Това са: пожари и взривове вследствие на огромни водни вълни-от

разрушаване на язовирни стени и други хидротехнически съоръжения; епидемии, причинени от нарушения във водоснабдяването и канализацията; радиационна опасност при разрушаване в ядрено-енергични обекти и др.

От сеизмологична гледна точка България е разположена в Алпо-Хималайския сеизмичен пояс.

Територията на Република България е характерна с висока сеизмична активност и е сред класифицираните като "втори ранг земетръсно-опасни участъци" по Земята. Тази територия попада под въздействието както на вътрешни, така и на външни за страната сеизмогенни райони с очакван магнитуд до 8-ма степен по скалата на Рихтер и интензивност от 9-та и по-висока степен по скалата на Медведев – Шпонхойер – Карник.

На територията на страната се определят три вътрешни сеизмични района:

- Североизточен – включва Горнооряховската сеизмична зона (очакван магнитуд по скалата на Рихтер до 7,5 –та степен, интензивност от 9-та и по-висока степен по скалата на Медведев – Шпонхойер – Карник /МШК/), Шабленска зона (максимален магнитуд до 8-ма степен, интензивност до 9-та степен по скалата на МШК за Черноморското крайбрежие), Дуловската зона (максимален магнитуд 7,5 поради относително голямата дълбочина на огнището, максималното въздействие е с интензивност над 8-ма степен по скалата на МШК);
- Средногорски – състои се от Софийска зона (максимален очакван магнитуд 6,5 – 7 и интензивност около 9-та степен по скалата на МШК), Маришка зона (максимален магнитуд 7,5 и интензивност до 10-та степен по скалата на МШК), Тунджанска зона (магнитуд до 6, интензивност в епицентъра до 9-та степен по скалата на МШК) и Подбалканска зона (магнитуд до 7,5 и епицентрална интензивност между 8-ма и 9-та степен по скалата на МШК);
- Рило - Родопски – включва Струмска зона (максимален очакван магнитуд 8, интензивност над 9-та степен по скалата на МШК в епицентралната област), Местенска и Западно-Родопска (Велинградска) зони (във всяка от тях максимален магнитуд 6, съответно епицентрална интензивност около 8-ма степен по скалата на МШК).

Община Нови пазар е разположена в Средиземно-трансазиатския сеизмичен пояс и се характеризира с незначителна сеизмично активност. Най-пряко въздействие върху сеизмичните процеси ще има Североизточния сеизмичен район, който обхваща две зони - Шабленски и Горнооряховска.Очакваната степен на проявление на сеизмична активност е VII-ма по скалата на Медведев - Шпонхойер - Карник.

Въпросът за същинското прогнозиране - едновременното определяне на силата, мястото и времето на земетресението все още няма еднозначно решение в световен мащаб. Сеизмичната опасност не може да бъде контролирана, но сеизмичният риск може да бъде управляван и намален. Намаляването на сеизмичния риск се осъществява преди всичко чрез подобряване на устройственото планиране и инженерно-техническото проектиране, изграждането и експлоатацията на строежите.

Земетръсната обстановка на Балканите има своя специфика. Основна част от земетресенията са с плитки огнища на дълбочина до 60 km, което силно увеличава

ефектите върху земната повърхност. При висока гъстота на населението и голяма плътност на застрояването, този факт означава значителни последствия даже от сравнително слаби земетресения (магнитуд М=5.0-6.0).Територията на Република България е характерна с висока сеизмична активност и е сред класифицираните като земетръсно-опасни зони на Земята. Съществуващата Българска сеизмична мрежа в рамките на Националната Оперативна Телеметрична Система за Сеизмологична Информация (НОТССИ) към Геофизичния институт осигурява надеждна регистрация и качествена информация за земетресенията,станали на територията на страната и околностите й.Сеизмичната опасност не може да бъде контролирана, но сеизмичният риск може да бъде управляван и намален. Намаляването на сеизмичния риск се осъществява преди всичко чрез подобряване на устройственото планиране и инженерно-техническото проектиране, изграждането и експлоатацията на строежите и съоръженията. Съгласно картата за сеизмично районiране на Република България за период 1000 години към Наредба № РД-02-20-2 от 27 януари 2012 г. за проектиране на сгради и съоръжения в земетръсни райони, Шумен попада в райони с интензивност от 7-ма степен по скалата МШК.

В резултат на сеизмичното въздействие по разглеждания сценарий за възникване на земетресение с интензивност 7-ма степен е възможно възникване на следната обстановка:

- паника и наранявания на хора;
- средни, частични и слаби разрушения на сградния фонд;
- част от населението ще остане без подслон, нуждаещо се от настаняване и осигуряване с необходими средства за живеене;
- нарушаване на връзки в тръбопроводи;
- вероятни прекъсвания на електроподаване и на телефонни линии;
- вероятни прекъсвания на участъци от транспортната инфраструктура, поради свличания и слягания на почва, срутвания на скални късове и др.;
- вероятни са пожари в ограничени размери.

1.2. Опасност от наводнения.

1.2.1. Анализ на възможните наводнения, които биха засегнали територията на общината или част от нея.

Наводнението е временно заливане с вода на значителна част от сушата в резултат от действието на природни сили или разрушени хидротехнически съоръжения, при което се нанасят тежки поражения, като разрушаване на жилища, стопански постройки, пътища и мостове. В някои случаи то е свързано и с човешки жертви.

Наводненията са често срещани природни бедствия. В съответствие с класификация за този вид бедствия за територията на Република България са характерни следните видове наводнения:

- **природни наводнения**:

• наводнения от речни разливи – разрушаване на язовирни стени, диги или други хидротехнически съоръжения, стеснени и с намалена проводимост , затлачени речни русла, дерета и канали;

• поройни наводнения – наводнение, предизвикано от падане на обилни, поройни валежи – над 30 л/ м^2 или при интензивно топене на снеговете и препълване на канализационната мрежа за повърхностни води.

➢ **техногенни наводнения:**

• наводнения от аварии и неправилно управление на хидротехнически съоръжения;

• наводнения, причинени от преднамерени действия.

За Община Нови пазар са характерни наводненията от I група, предизвикани от падането на обилни дъждове или интензивно топене на снеговете. В общината са възможни локални наводнения, проявяващи се в прилежащия речен участък на река Крива.

Техногенните наводнения са непредсказуеми и с неясни последици и са възможни в определена степен за всички водни обекти и хидротехнически съоръжения.

В хидрографско отношение нископланинският и хълмисто-ридов релеф, характерен за територията на община Нови пазар, е разчленен от врязванията на дерета и малки реки от водосбора на река Крива, която се явява основен водоприемник на повърхностно течащите води .

Река Крива е ляв приток на Провадийска река с дължината 48 км. Площта на водосборният басейн е 218 км^2, което представлява 10,2% от водосборния басейн на Провадийска река. На север и изток водосборният басейн на реката граничи с водосборните басейни на реките Канагьол и Суха река притоци на Дунав, а на юг — с водосборния басейн на самата Провадийска река, основен приток — река Серсемлере (десен приток). Река Крива извира от западния край на село Дренци, Община Венец в Самуиловските височини, на 456 м н.в., до село Църквица тече на изток в дълбока, на места проломна долина между Войводското плато(Сърта) на юг и Лудогорското плато на север. След село Църквица завива на юг , където речното корито значително се разширява, като в този си участък разделя Войводското плато (Сърта) на запад от платото Стана на изток. Влива се отляво в Провадийска река на 82 м н.в. при село Енево.

Крива река е с дъждовно-снежно подхранване, с максимален отток през февруари-март, а минимален — август-септември. Средният годишен отток при град Нови пазар е 0,22 m^3/s. По течението на реката са разположени 1 град и 7 села:

- Община Венец — Дренци, Габрица;
- Община Каолиново — Лиси връх;
- Община Никола Козлево — Крива река, Църквица;
- Община Нови пазар — Жилино, Нови пазар, Енево.

В изготвена „Предварителна оценка" на риска от наводнения в Черноморски район за басейново управление на водите (Код РЗПРН-BG_APSER_PR_04). река Крива е посочена като рискова, при период на повторение 20 год. със степен на риск ВИСОК. В определените значими потенциални наводнения за територията на Басейнова дирекция Черноморски район, река Крива е включена, като воден обект с уязвима зона гр. Нови пазар , с.Енево.

В тази връзка във водосбора й са изградени два язовира „Нови пазар-1" и Памукчии (ретензионен), които защитават гр.Нови пазар.

Таблица №1

Засегнати площи и потенциални щети по РЗПРН

		Висока вероятност	Средна вероятност	Малка вероятност
№	Код РЗПРН- BG_APSER_PR_04	Потенциални щети (средно)	Потенциални щети (средно)	Потенциални щети (средно)
1.	Жилищни територии	до 25%	до 25%	до 25%
2.	Транспортна инфраструктура	Авто – 20%; ЖП-20%	Авто – 20%	Авто – 20%
3.	Индустрия	20-60%	20-60%	над 60%

Таблица №2

Площи на заливане в населени места, включени в РЗПРН

Код РЗПРН	Населено място	Община	Площ на населеното място км^2	Площ при заливане на 20г. км^2	Площ на заливане на 100г. км^2	Площ на заливане на 1000 г. км^2
BG_APSER_PR_04	Енево	Нови пазар	0,700	0,072	0,087	0,107
	Нови пазар	Нови пазар	3,782	0,317	0,421	0,558

Река Крива преминава през града по дължина , площа която заема : линеен 15 км.; водосбор-120 кв.км. Направени корекции: L-2008, Q 5%-128 м^3/с , Н диги – 3м.

Опасността от наводнения в Община Нови пазар може да се усилва поради:

- намалена проводимост на отделни участъци на река Крива;
- липсваща или лошо изградена и подържана канализационна мрежа в отделни квартали на града и съставните селища;
- затлачване с битови отпадъци на отточни канали;
- при продължителни проливни дъждове, съчетано и от преливане (разрушаване) на язовирни стени .

1.2.2. Речни прииждания.

Речните прииждания са екстремни състояния на речните течения, които са резултат от активно протичащи хидроложки процеси във водосборите на реките при проявата на съответни синоптични обстановки. Най-голяма роля за формирането на прииждания през студеното полугодие играят валежните обстановки по топли фронтове, а през топлото полугодие – валежните обстановки по студени фронтове.Прижданията са характерни явления в режима на реките, които много често предизвикват неблагоприятни последствия за човека, околната среда и инфраструктурата. От една страна, те увеличават съхранените водни ресурси, но от друга, причиняват разрушителни наводнения, а също така ускоряват ерозионно - денудационните и акумулативните процеси.

Като цяло параметрите на приижданията определят до голяма степен генетичните и режимни характеристики на водните ресурси и пороиността на реките.

Съществени потенциални предпоставки за приижданията са и геолого-геоморфологичните и почвено-растителните характеристики (атмосферно-литоложки водообмен, разчлененост и наклони на релефа, водно-физични свойства на почвите, характер на растителността и др.). Освен от естествените характеристики пороино-ерозионните процеси се активизират и от продължителните, многостранни и повсеместни антропогенни изменения на природните условия във водосборните басейни.

Предвиждането за очакваните последствия от наводненията, на този етап, може да има само приблизителен характер, с качествени определения на възможните щети.

Случаите на изключително големи приижддания са съпроводени с катастрофални наводнения, нанасящи щети на човека, околната среда и инфраструктурата. За предпазване на заливаемите територии през годините са изградени защитни съоръжения.

Наводнението от речни разливи в урбанизираните територии нанася щети на най-близко разположените поземлени имоти, на сградите и инфраструктурата, а извън урбанизираните територии - на селскостопанската продукция, предприятията и други обекти.

Защитата при наводнения от речни разливи е комплексна дейност, включваща широк кръг от превантивни, инженерно-защитни, териториално-устройствени, градоустройствени, правно-административни, организационни и други мерки.

Инженерно-строителните мерки за защита от речни разливи имат традиция и се осъществяват чрез изградените частични корекции на реки, защитни диги по бреговете на застрашените от наводнения речни участъци, брегоукрепващи съоръжения и др.

В района на Община Нови пазар има изградени микроязовири, които служат за поемане на високата вълна при речните приижддания. Но съществува потенциална опасност при преминаването на високи води, тъй като язовирните стени са изградени над населени места и има заплаха за населението, околната среда и инфраструктурата при преливане или скъсване на стената им.

Специфична задача е опазването на водните обекти на територията на Общината от отрицателно антропогенно въздействие и ефектите на измененията на климата. Те представляват уязвими екосистеми, с огромно значение за много растителни и животински видове.Запазването на доброто им хидрологично, химическо и биологично състояние изисква анализ на заплахите и мерките, които трябва да се предприемат за предотвратяването им и разработването на план за опазването и управлението им.

1.2.3.Наводнения от аварии или неправилно управление на хидротехнически съоръжения.

Този вид наводнения се дължат главно на две основни причини:

- аварии при големи хидротехнически съоръжения ;
- неправилно управление на язовири, предимно с голям хидравличен капацитет на облекчителните съоръжения.

И в двата случая, особено при първия, в подязовирния участък могат да се получат тежки наводнения, които са особено опасни поради неочакваната им поява, дори и при спокойна хидрометеорологична обстановка. Неправилна маневра с тези съоръжения /което по принцип се изключва от правилата за тяхното управление/ може да причини внезапно наводнение в подязовирния речен участък.

Наводнение по изкуствени причини може да се получи и при лошо поддържано или неподдържано речно корито след язовирната стена, което по естествен път се превръща в гора.

Защитата от този вид наводнения се води чрез извършване на всички утвърдени дейности по наблюдение и техническа поддръжка на съоръженията, както и чрез спазване на разработените правила за управление на водохранилищата. Допълнително се предприемат и пасивни инженерно-строителни мерки за предпазване на бреговете от технологично изпусканите на води от водохранилищата при профилактични изпитания и преминаване на високите води с нормираната обезпеченост.

Експлоатационната практика показва, че по язовирните стени и съоръженията към тях са възможни различни по вид и обем аварийни ситуации.Това могат да бъдат преминаване на високи води с обезпеченост близка или по-ниска от проектната, повреди във водоотвеждащите и облекчителни съоръжения, като основни изпускатели и преливници, повреди в затворните органи в машинната и електрическа част на съоръженията, свличане на земни маси по скатове или сух мокър откос на язовирната стена, завишени филтрации под или през тялото на стената, необичайни премествания и деформации, както и нарушаване цялостта и стабилността на стената и съоръженията вследствие на земетресение или терористичен акт. Аварийните ситуации в зависимост от причината за възникването им могат да предизвикат различни последици, което не дава възможност предварително да се определят времето, характера и очакваните размери на наводнение.

1.2.4. Поройни наводнения.

Поройните наводнения /вследствие на интензивни валежи с рядка повторяемост над 60 – 80 л.м^2/ се дължат на голямото количество вода, паднала върху земната повърхност. Когато интензивността на водообразуването надвишава есетствения отточен модул на терена или действителния отточен модул на изградените канализационни и дренажни системи, върху земната повърхност се формират големи обеми вода, които във вид на порои се стичат и запълват ниските теренни форми. Поройните наводнения не са свързани с наличието на речна мрежа и могат да възникнат след интензивен валеж, независимо от състоянието на водния режим в нея.

Особено опасни са поройните наводнения за селищните райони, където водонепропускливите и гладки улични настилки създават условия за големи скорости на водата, бърза концентрация и почти никакви загуби от инфилтрация в почвата.

Подобен ефект се получава и в суходолията с голям наклон на дъното и скатовете, където бързата концентрация на оттичащите се води е в състояние да породи катастрофални високи вълни с много малка трайност.

Защитата от поройни наводнения се провежда главно чрез изграждане на дъждовни канализационни системи в селищата, окритите технологични площадки на

промишлеността, предпазните събирателни скатови канали, както и чрез дренажни системи в мелиоративните площи на земеделието.

Относно състоянието на защитата от поройни наводнения могат да се направят следните констатации:

- канализационните системи все още не са изградени във всички райони, а там където съществуват, не обхващат цялата територия;
- в преобладаващия брой на селата няма канализационна система;
- оразмерителните параметри на съществуващите канализационни системи в много от районите не отговарят на съвременното развитие на урбанизираните територии;
- техническата поддръжка на съществуващите канализационни системи в редица случаи е незодоволителна и не обезпечава отвеждане на водите с проектната обезпеченост.

След продължителен, обилен дъжд, падналите водни маси не могат да се поемат от дъждоприемните оттоци. Съществуващите отводнителни и охранителни канали в отделните райони на общината и наличните сухи дерета са предназначени за приемане на по-умерени количества повърхностни води и ги поемат, ако същите са насочени в техните корита.

Много често пълноводните потоци от интензивни дъждове се насочват по улиците, препълват канализацията за повърхностни води и водата излиза над нивото на бордюрите. Възможно е наводняване на отделни райони от територията на общината. При такива обстоятелства се наводняват приземните етажи, мазетата, сутеренните и други помещения, намиращи се под нивото на уличните платна.

Наводнения от този характер може да се случат през пролетта и есента, когато от листопада се запушат повечето от дъждоприемните шахти и дъждовната вода не може да се поеме от канализационната система.

1.3. Опасност от свлачища и ерозия.

Свлачището е процес, при който се нарушава устойчивостта на огромни количества земни маси и се създават предпоставки за предвижването им. Свлачищните процеси нямат внезапен характер и са достъпни за интервенция. Във времето те имат периоди на затихване и усилване. След активизирането на земните маси може да се стигне до възникване на бедствена ситуация.

През последното десетилетие статистиката показва увеличаване броя на свлачищата, които имат негативни последици за населението, инфраструктурата и икономиката на страната. Със Закона за устройство на територията, като превантивна мярка, е вменено задължението на Министерството на регионалното развитие да извършва дейности по регистриране и мониторинг на свлачищните райони в страната и на районите с ерозионни и абразионни процеси по Дунавското и Черноморското крайбрежие чрез държавните дружества за геозащита, формирани на териториален принцип – „Геозащита" ЕООД – Варна, Плевен и Перник.

За територията на Община Нови пазар дейностите по регистриране и мониторинг на свлачищните райони в страната и на районите с ерозионни и абразионни е „Геозащита" ЕООД" – Варна.

На територията на Община Нови пазар има едно регистрирано свалчище,находящо се в гр. Нови пазар - ул."Баба Тонка".

ЕРОЗИЯ

Ерозията е един от най-важните дегредационни процеси в страната ни, който основно засяга производствения потенциал на почвите.Тя е процес на механично разрушаване и отнасяне на почвения слой под влияние на вода или вятър.В България се разглеждат два вида ерозия: водоплощна и ветрова.

Загубата на почва (ерозията) до голяма степен е природен процес, който се засилва при прилагане на неподходящи селскостопански техники и практики. При изнасяне на хумусните вещества, почвите губят своята плодородност и водните екосистеми се замърсяват.Главните фактори влияещи върху степента на проявление на ерозията са климатичните условия, релефа, начина на използване на земята, състоянието на растителната покривка и времето през което почвата е била покрита с растителност.Също така влияние оказват и антропогенните фактори – обезлесяването, неправилната обработка на почвата, пожарите.

- Водоплощна ерозия

Площната водна ерозия се проявява най-вече при обработваемите земеделски земи и при земи с наклон на терена по-голям от 1°. За възникването и наличието на ерозионните процеси освен наклона голяма роля играят и валежите.

Водоплощната ерозия причинява най-големи щети на почвата у нас, тъй като е тясно свързана с наклона на терена. При наклон по-голям от 1° се наблюдава поява на ерозионни процеси. Този фактор е в тясна връзка с валежите и тяхната интензивност, което води до деградивното механично въздействие на водата върху почвата. В следствие на което много от обработваемите земи се лишават от повърхностния слой почва, образуват се бразди , ровини, оврази, което ги прави негодни за селскостопанска експлоатация.

- Ветровата ерозия (дефлация)

За развитието на този процес основна роля има вятъра и неговата скорост. За разлика от водоплощната ерозия, която е в тясна връзка с водата и наклона на терена, ветровата ерозия се проявява главно при големи и открити равнини и места със засушливи територии. На такива благоприятни места вятъра проявява своята сила, посока и скорост. Вятъра по важност е на първо място като предпоставка за развитие на дефлационни процеси, след него се подреждат валежите, относителната влажност и температурата на въздуха.

Ветровата ерозия се проявява с различна интензивност и честота. Подложени на ветрова ерозията са най-вече обезлесените и равнинните райони.

1.4. Горски и полски пожари.

Горските пожари са една от основните опасности за състава, структурата и функционирането на горските екосистеми. Климатичните промени през последното десетилетие и човешката небрежност повишават случаите на възникване на горските пожари и размера на засегнатите от тях територии. Антропогенният характер на над 90% от пожарите налага категоризирането на горите в близост до урбанизирани територии като високорискови.

В Община Нови пазар горският фонд обхваща предимно североизточната й част и е разположен на 64 646 дка, което е 26% от цялата територия на общината. По-голямата част от горите са със стопанско значение, а горите със специално предназначение обхващат северната част на града - местност „Станата". На територията на община Нови пазар и съседни общини функционира Държавно горско стопанство "Нови пазар", административна принадлежност на РДГ – Шумен.

Под влияние на човешката дейност, горите не само са намалели като площи, но са и силно видоизменени. Изчезването на закрития горски склон и влошаването на почвените условия водят до значителни негативни промени в екологичните условия.

На територията на Община Нови пазар има изградени паркове и зелени площи, при които след трайни засушявания и средно дневни високи температури, при нарушаване на противопожарните правила, следствие нехайство на граждани и гости на общината, могат да възникнат големи и сложни горски пожари, достигащи границите на бедствие.

Не са редки случаите на полски пожари, предизвикани от земеделски стопани при палене на стърнища и от пастири и граждани, при изгаряне на сухи тревни площи и растителни отпадъци при почистване на дворове и вилни зони.

Анализ на причините за възникване на масови горски и полски пожари през последните години, показва че основно се дължат на невнимание, небрежност и неспазване на елементарни противопожарни правила от работещите в непосредствена близост до горите .

Това изисква провеждане на своевременно ефективни, спасителни и гасителни мероприятия за защита на живота и здравето на населението, опазване на горите и околната среда.

1.5. Засушявания.

Особеностите на климата, в съчетание с геоложката основа, определят смесеното дъждовно-снежно и карстово подхранване на реките в общината, както и относителната бедност на повърхностно течащи води.

Модулът на оттока е един от най-ниските за страната. Той се колебае от 0,5 до 8-10 l/s/km2 и се обуславя както от неголемите суми на валежите, така и от водопропускливата льосова и карбонатна основа и значителното изпарение.

Засушаването е следствие от намаляването на валежите за дълъг период от време. Често редица метеорологични елементи като високи температури, силни ветрове и ниска относителна влажност се проявяват съвместно със засушаването, което прави това явление много силно изразено. Установената негативна тенденция в многогодишните изменения на валежите за много райони на страната показва, че съществува вероятност за проява на засушавания. Това налага да се изследва и анализира риска от суша и да се разработят и прилагат мерки за неговото намаляване и възможно отстраняване.

За територията на Община Нови пазар през последните две години се наблюдава увеличаване на броя на дни или периоди на воден режим.

От изключително значение е правилното управление на водите. Направени анализи сочат, че почти 20 % от водата в Европейския съюз се губи поради липса на

водна ефективност и се подчертава необходимостта от големи инвестиции за подобряване на техническия напредък във всички стопански отрасли (с акцент върху най-интензивното ползване на вода и отраслите с най-значителен потенциал за пестене на вода); отбелязано е, че **лошото управление на водите е проблем**, който влияе на недостига на вода и може да има повече отрицателни последици по време на суша.

1.6.Силни ветрове и смерч.

Силните ветрове не са често явление за страната. Средногодишният брой на дни със силен (ураганен) вятър е между 5 и 20 дни. Ураганният вятър, надхвърлящ значително ветровото натоварване при оразмеряването на сгради и обекти е рядко явление, но въпреки това се случва. Силните ветрове на територията на Общината могат да доведат до прекъсване на електроснабдяването следствие на късане на въздушни далекопроводи, пречупване на клони и дървета, нарушения на инфраструктурата и представляват заплаха за живота, здравето и имуществото на хората.

1.7.Снегонавявания.

Спецификата на континенталния климат е в основата и на възможни снегонавявания. Снежните виелици и заледявания са често явление за територията на Община Нови пазар, особено в нейната северна част . Те са характерни за месеците декември и януари, но могат да се проявят и през останалите зимни месеци.

Зимата е сезон , който се характеризира с ниски температури, снежни виелици и бури, заледявания и обледенявания.Съществува опасност от измръзване на хора, растения и животни.Снеговалеж, съчетан със силен вятър, при което се отнася и натрупва голямо количество сух сняг в отделни зони. Явлението възниква при температура на въздуха под 0^0 С, при снеговалеж и скорост на вятъра над 5м/сек.През зимата в периода декември-март, рязката промяна на температурата довежда до обилни снеговалежи, съпроводени със силни ветрове.В резултат на това се образуват снегонавявания и стават непроходими цели пътни участъци, обледеняват се далекопроводи, открити съобщителни съоръжения и др.

Честотата на проявление на снежни бури и създаване на сложна обстановка по републиканската и общинска пътна мрежа е 2 години, а в определени периоди и ежегодно. Снеговалежите обикновено са съпроводени с бури, а в определени моменти и ураганни ветрове, което създава сложна обстановка. Нарушава се електро- и водозахранването на голяма част от населените места /особено в северната част на общината/.Затруднява се медицинското обслужване на населението и снабдяването му със стоки от първа необходимост. По пътищата се образуват преспи с височина 2-3 метра и дължина 100-150 м. Достъпът до редица населени места на практика става невъзможен без използването на верижни машини.

Непроходими в резултат на обилен снеговалеж и навявания при зимни условия на територията на Община Нови пазар стават пътните участъци:

⇨ РЕПУБЛИКАНСКА ПЪТНА МРЕЖА

I-2 /Русе – Варна/

144+000 до 146+770 р-н Зайчино Ореше – гр.Варна /Община Нови пазар/

II-27 /Нови пазар – Памукчи – гр.Добрич/

12+000 до 17+000 с.Памукчи – с.Преселка /община Нови пазар/

20+000 до 22+000 с.Преселка – с.Тръница /община Нови пазар/

III-7003 /Пристое – Каолиново – Долина – Цброд – Шумен/

30+000 до 34+000 Избул – Върбяне /Общини Нови пазар, Каспичан/

III-701/гр.Силистра – Тодор Икономово – Никола Козлево-Стоян Михайловски – Нови пазар/

⇨ **ОБЩИНСКА ПЪТНА МРЕЖА**

с.Тръница – с.Писарево – 3км.
с.Писарево – разклон Красен дол – 3км.
Р-н Преселка – с. Мировци – 2 км.
Р-н Войвода – с.Избул – с.Правенци – 8 км.

Възможно е образуване на снегонавяване и по други участъци от пътната мрежа, особено по общинската в северните части на общината.

През зимния период се образува обледеняване по въздушните електропроводни мрежи, което причинява скъсване на проводници и пречупване на носещи стълбове, водещо до нарушаване на нормалното електрозахранване на населените места, обектите, животновъдните ферми и други. Явлението е по-характерно за територията на общината за районите на с.Мировци, с.Избул, с.Правенци, с.Тръница и с.Писарево.

Честотата на проявление на обледяванията е 2-6 години, като мащабът на бедствието обхваща около 50% от електропреносната мрежа в общината. Най-засегнати при такава ситуация са мрежите ниско напрежение и тези в населените места.

1.8. Екстремни температури.

Към природните бедствия могат да се отнесат и екстремните температури. От една страна това са аномално ниски температури в зимния период – студове, от друга – аномално високи температури през лятото – горещини. Освен, че затрудняват ежедневната дейност на човека, екстремните горещини причиняват различни аварии и кризисни ситуации. Екстремните ниски температури и горещини могат да вземат и човешки жертви.

1.9. Опасност от градушки.

Като атмосферно явление градушките причиняват чувствителни загуби на аграрното производство и едновременно с това нанасят големи материални щети на сградния фонд и на стопанските постройки, а нерядко водят и до човешки жертви. Най-опасни са градовите шормове, при които щетите, нанесени на селскостопанските култури на полето, възлизат от 50 до 100%. Градушките, в техните екстремни проявления като отделни или серия от шормове и като акумулирани в един сезон

събития, имат бедствен характер и могат да повлияят съществено на икономическите резултати от селското стопанство, а от там и на националната икономика.

1.10. Гръмотевици и мълнии.

Гръмотевицата е разряд на статично електричество в атмосферата и като явление има предсказуеми последици: значителни материални щети, не рядко и човешки жертви. Най-често мълнии възникват в купесто-дъждовни облаци, но могат да се образуват и от други метеорологични проявления като торнадо, вулканични изригвания и пясъчни бури.

Ако един облак, зареден с положителен заряд, се доближи до облак, зареден с отрицателен заряд, също се получава мълния. Може да се предизвика и от наелектризиран облак в съприкосновение със земята.

Мълниите предизвикват два вида поражения: вследствие прякото попадение на мълнията върху обект от земната повърхност и вследствие на така наречените вторични въздействия на мълнията. Огромната енергия на мълнията, попаднала върху обект от земната повърхност създава поражения, свързани с поражения върху животни, хора, разрушения, възникване на пожари. При така наречените вторични въздействия на мълнията, по време на гръмотевичната буря много често изгарят телевизори, компютри, апаратури за контрол на достъп и др. Учените са изследвали и има данни за още опасни вторични поражения.

За намаляване риска от гръмотевици и мълнии се изпълняват определен вид дейности по заземяване на електроинсталациите и поставяне на гръмоотводни системи. Независимо, че са известни начините за самозащита при възникване на това природно явление, за тези, които работят на открито има сериозен риск, ако не знаят основните правила

2. ОПАСНОСТИ ПРИЧИНЕНИ ОТ ЧОВЕШКА ДЕЙНОСТ, КОИТО МОЖЕ ДА ПРЕДИЗВИКАТ БЕДСТВИЯ.

2.1. Опасност от ядрени или радиационни аварии.

Въпреки строгите мерки за сигурност при работата на различните видове ядрени реактори и наличието на автоматизирани системи за управление, контрол и защита, практиката по експлоатацията им показва, че е възможно възникването на ситуации, които са съпроводени с аварийно изпускане на радиоактивни вещества в околната среда. Радиоактивно замърсяване би могло да се получи, както при аварийна ситуация в АЕЦ "Козлодуй", съпроводена с изпускане в околната среда на радионуклеиди, така и при трансгранично радиоактивно замърсяване, вследствие на ядрена или радиационна авария в други страни, а също и при инциденти с транспортни средства (автомобили, ж.п. вагони, плавателни средства и самолети), превозващи радиоактивни материали.

През последните години се забелязва и тревожна тенденция на увеличаване на опитите за злонамерено използване на радиоактивни източници за терористични цели. В тази връзка, както и за изпълнение на Плана за действие на ЕС за усилване на мерките за противодействие на терористични заплахи, свързани с химически, биологични, радиоактивни и ядрени (ХБРЯ) материали от 2009 г., е създадена междуведомствена работна група от експерти в Република България.

Община Нови пазар попада извън 100 км. зона на замърсяване от АЕЦ "Козлодуй".

2.2. Опасност от биологично заразяване.

Съществуващите производствено-икономически условия, структурата на селското стопанство, влошената епизоотична и епифитотична обстановка, търговията, вносът и износът с живи животни, продукти от животински и растителен произход са условия за възникване на огнища на биологично заразяване. Границите на биологичното огнище се определят от специализирани противоепидемични и противоепизоотични формирования на компетентните ветеринарни власти, които в дадени условия действат синхронизирано, а тези на поразените растения се определят от фитосанитарните инспектори в Българска агенция по безопасност на храните.

3.ОПАСНОСТИ, СВЪРЗАНИ С ПРОМИШЛЕНИ АВАРИИ И АВАРИИ ПРИ ПРЕВОЗ НА ОПАСНИ ВЕЩЕСТВА, МАТЕРИАЛИ И ОТПАДЪЦИ И АВТОМОБИЛНИ КАТАСТРОФИ.

Чувствителни са зоните, в които продуктопроводи и газопроводи са в непосредствена близост до инфраструктурни обекти.

3.1. Опасност от промишлени аварии .

На територията на Република България работят предприятия, класифицирани и регистрирани като „предприятия с висок рисков потенциал", както и „предприятия с нисък рисков потенциал", съгласно изискванията на Закона за опазване на околната среда и Наредбата за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и за ограничаване на последствията от тях. Това са предимно предприятия от химическата промишленост, производство и търговия с взривни вещества, предприятия за нефтопреработка и търговия с петролни продукти и газ.

Съгласно изискванията на Закона за опазване на околната среда и Наредбата за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества, предприятията, които работят с опасни вещества или създават риск от физическа ситуация с възможности за нанасяне вреда на човешкото здраве и/или на околната среда, са класифицирани и регистрирани като „предприятия с висок рисков потенциал" или „предприятия с нисък рисков потенциал". Това са предимно предприятия от химическата промишленост, военната промишленост, производство и търговия с взривни вещества, предприятия за нефтопреработка и търговия с петролни продукти и газ и др.

Големите промишлени аварии често имат тежки последствия върху населението и околната среда, освен това въздействието може да засегне територии извън самите обекти.Необходимостта от висока степен на координация и подобряване на съществуващия контрол на опасностите от големи промишлени аварии, които включват и емисии на опасни вещества е от значително значение.

Намаляването на риска от бедствие е в предприемане подходящи превантивни действия за осигуряване високо ниво на защита за населението и околната среда преди възникване на аварийни ситуации.

На територията на Община Нови пазар няма предприятия, класифицирани и регистрирани като „предприятия с висок рисков потенциал".

„Предприятие с нисък рисков потенциал" е „НОВО СТЪКЛО" ЕАД.

3.2. Инциденти в газопреносната мрежа.

На територията на Община Нови пазар има изградена газоразпределителна мрежа (ГМР), мрежа от газопроводи и съоръжения към тях за доставка на природен газ до съответнтие потребители.

Авария в газопреносната мрежа е възможно да бъде умишлена или производствена. Опасността са пораженията, изразени не само като преки материални щети за промишлеността, инфраструктурата и домакинствата, но е и серозен риск за здравето и живота на хората, които са абонати, както такива попаднали в района на аварията деца и възрастни.Вследствие на взривна вълна са възможни задушавания, изгаряния или остри алергични реакции. Природния газ е два пъти по-лек от въздуха и в откритите пространства, изтеклият газ се издига в по-високите слоеве на атмосферата. В закрити помещения газта се наслоява в горната част на сградата или помещенията.Това създава реална опасност за достигане на взривоопасни концентрации.Най-взривоопасно е при концентрация 11 об.%.

През територията на Община Нови пазар преминава газопреносната инфрструктура на „Булгартранзгаз" ЕАД – паралелно на северния (магистрален) газопровод до българо-сръбската граница: Преносен газопровод от СОГ и КВ"Златина" – КВ „Сечище" до КВ „Сливак", подобекти „Кранови възли" на територията на землищата на с.Сечище, с.Памукчии, с.Стоян Михайловски, с.Жилино, с.Избул и с.Правенци.

В гр.Нови пазар има изградена „Модулна станция за зареждане на автомобилни цистерни с природен газ и газопроводно отклонение до нея".

3.3. Опасност от превоз на опасни товари.

Потенциална опасност представляват преминаващите през територията на общината мотории превозни средства, превозващи опасни товари, материали и предмети.Опасните товари биват различни класове на опасност: от взривни вещества и предмети, газове, запалими течности, твърди запалими вещества, самоактивиращи се вещества и експлозивни десенсибилизирани твърди вещества, самозапалващи се вещества до вещества, които при контакт с вода отделят запалими газове, вещества поддържащи горенето, органични прекиси, токсични вещества, заразени вещества, радиоактивни вещества и други опасни вещества и предмети.При транспортирането на опасин вещества задължително се спазват международни стандарти и има определена специфика за самия товар. Изисква се специално подреждане, опаковане и обучени екипи, които следва да се грижат за безопасността при пренасянето им.

4. ОПАСНОСТИ, ПРИЧИНЕНИ ОТ ИНФЕКЦИОЗНИ АГЕНТИ - ВЪЗНИКВАНЕ И ПРЕНОС НА ЗАРАЗИ, КОИТО МОЖЕ ДА ПРЕДИЗВИКАТ БЕДСТВИЕ.

4.1. Опасност от епидемии.

В епидемиологията за епидемия се говори, когато нови случаи на определено заболяване, при определена популация и през определен период, значително надхвърлят обичайното и очакваното, при което е налице масово разпространение на заболяването.

Епидемията се отнася до локално разпространение, но ако излезе извън границите на страна и континент, се смята за пандемия. Най-често причинителят за епидемията е инфекциозен агент, така че става дума за инфекциозно заболяване, като чума, тиф, холера, дифтерия, скарлатина, грип, корона вирус и др.

Епидемичният процес се характеризира с непрекъснато предаване на възбудителя на инфекцията между хората. За възникването му са необходими 3 фактора - източник на инфекцията, механизъм за предаване и възприемчивост от хората към заболяването. В процеса на развитие на епидемиите влияят както процесите, протичащи в природни условия, каквито са епизоотиите например, така и социални фактори - комунално благоустройство, битови условия, състояние на здравеопазването и др. Инфекции, чийто източник е само човек, се наричат антропонози; когато източник на инфекцията са хора и животни, се наричат зоонози (антропозоонози или зооантропонози). Разпространение на инфекцията бива хранителна или водна (дизентерия, тиф), въздушно-капкова (грип, корона вирус), трансмисивна (малария, тиф), и контактна (СПИН, бяс).

4.2. Опасност от епизоотии.

Епизоотия е широко мащабно разспространение на инфекциозно заболяване на определена територия при един или повече животински вида.Заболяването значително повишава нивото на заболеваемост, обичайно регистрирано на същата територия.Независимо от усилията за осъществяване на ефикасен контрол, периодично заразените болести по животинските видове „напомнят" за себе си: шап, класическа чума по свинете, нюкясълска болест по птиците, бурцелоза по овцете и козите, както и нозологични единици като африканска чума по свинете, чума по дребните преживни, заразен нодуларен дерматит по говедата.

4.3.Опасност от епифитотии.

Епифитотия или каламитет е масова поява на заразна болест по растенията върху определена площ за ограничен период. Бива екстензивна (взривоподобна) и тардивна (бавно разрастваща се). Причиняват огромни материални щети на земеделското, зелената система и горското стопанство, а в някои случаи водят до почти пълното ликвидиране на отделни видове растения на цели континенти, какъвто е случаят с пригора по кестена, холандската болест по бряста и ръждата по петолистния бор. Най-доброто предложено на практика средство за борба срещу болестите по растенията са устойчивите сортове. В много случаи, както е при вирусните болести, ръждите по житните сортове и редица болести, причинявани от почвени фитопатогени устойчиви причинители, са почти единственото практически приложимо решение на проблема.

Селекционно-генетичният метод има още две важни предимства: той дава на практиката екологосъобразни решения, изключвайки употребата на фунгициди. При използването на устойчиви сортове се постига и висока икономическа ефективност.

5.ОПАСНОСТ ОТ ТЕРОРИСТИЧНА ДЕЙНОСТ.

5.1. Терористичен акт.

В Община Нови пазар има изготвен и одобрен План за противодействие на тероризма в изпълнение на изискванията на чл.5 от Закона за управление и функциониране на системата за защита на националната сигурност, чл.6, ал.3 от Закона за противодействие на тероризма, т.2 от Решение № 669 на Министерски съвет от 02.11.2017 год. и т.6 от Националния план за противодействие на тероризма.Планът е съгласуван със съответните институции за действие и взаимодействие.

ИЗГОТВИ:
Анка Маринова
ст.експерт"СИ, ОМП, ГЗ и ЗЛД"

II. ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ И ДЕЙНОСТИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2025 год.		
Оперативна цел (от НПНРБ)	**Дейности за реализиране на оперативните цели (от НПНРБ)**	**Дейности за реализиране на оперативните цели определени на общинско ниво**
1. Въвеждане на система за повишаване на обществената осведоменост и изграждане на познания за риска от бедствия в компетентните органи, частния сектор, доброволното формирование и населението и споделяне на опит, извлечени поуки, реализирани добри практики, тренировки и обучения.	1.1. Провеждане на разяснителни кампании сред населението (информационни дни) обучения за органите на изпълнителната власт (състезания) конкурси, свързани със защитата при бедствия за деца. Организиране и участие на съставните части на единната спасителна система и на населението в обученията, тренировки и учения, включително и международни, при различни видове бедствия.	1.1.1 Създаване на организация и поддържане на система за повишаване на обществената осведоменост и изграждане на познания за риска от бедствия. 1.1.2 Провеждане на тренировки и обучения съвместно с длъжностни лица от РСПБЗН в образователните структури. 1.1.3 Организиране на конкурси свързани със защитата при бедствия в образователните структури 1.1.4 Участие в изяви по интереси на децата и учениците заложени в Националния календар „Защита при бедствия, пожари и извънредни ситуации".
	1.2. Разработване, публикуване и периодично актуализиране на карти на риска чрез използване на географски информационни системи.	1.2.1.Интегриране на картографираните рискови участъци и зони в Плана за защита при бедствия на територията на община Нови пазар. 1.2.2. Създаване на регистър за

		свлачищата на територията на община Нови пазар. 1.2.3. Публикуване на информация на официалната интернет страница на общината на картите на риска.
	1.3. Изграждане и използване на центрове за обучение на населението за действия при бедствия.	1.3.1. Обособяване на зала за обучения и практически занятия за действия при бедствия.
2. Изграждане на система за регистриране, измерване, отчитане, съхраняване на данни за загубите от бедствия на Общинско ниво.Споделяне и предоставяне на информацията за последиците върху икономиката, социалния сектор, здравеопазването, образованието, околната среда и културното наследство.	2.1. Разработване на национална система за събиране на данни за загуби от бедствия, която да осигурява информирано вземане на решения, както и данни за целите на докладването за напредъка на България по изпълнението на глобалните цели от Рамката за намаляване на риска от бедствия от Сендай.	2.1.1.Предоставяне на информация и изготвяне на доклади за състоянието на системите за оповестяване на територията на общината, развитие и дейността на доброволното формирование, организацията и мероприятията за превенция на риска от бедствия. Адекватно отчитане и мониторинг на възникнало събитие, създаване на регистър на възникналите бедствия на територията на община Нови пазар.
3. Интегриране на намаляването на риска от бедствия в публичния и частния сектор, с цел повишаване на устойчивостта и осигуряване на непрекъснатост на доставката на основни стоки и	3.1. Засилване ролята на платформите за намаляване на риска от бедствия на национално, областно и общинско ниво.	3.1.1. Следване държавната политика в областта на защитата при бедствия.Координиране на действия съобразно визията на България свързана със защитата при бедствия.Прилагане на добри практики.

услуги.	3.2. Провеждане на обучения за повишаване на капацитета за управление на риска от бедствия на служителите от съответната администрация, служби, други оперативни структури за изпълнение на дейности по защита при бедствия.	3.2.1. Участие в семинари и обучителни кампании за повишаване капацитета за управление на риска от бедствие на служителите на общинска администрация и общинските структури за изпълнение на дейности по защита при бедствия. 3.2.2. Осигуряване на възможност за обучение и допълнително придобиване на квалификация на състава на доброволното формирование.
	3.3. Извършване на периодична оценка на риска от бедствия и оценка на способностите за управление на риска, включително и за целите на докладването по линия на Механизма за гражданска защита на Съюза.	3.3.1. Анализ и оценка на рисковете от бедствия, както и оценка на способността за управление и реакция, отчитане и докладване.
	3.4. Извършване на прегледи на нормативните актове свързани с управлението на риска от бедствия и инициране на промени, при необходимост.	3.4.1. Подобряване на съществуващата документална база за намаляване на риска от бедствия и поддържането й в актуално състояние, съобразно нормативните актове свързани с управлението на бедствия.
	3.5. Въвеждане на система за осигуряване непрекъснатост на доставките на основни	3.5.1. Подобряване на диалога и

	стоки/услуги.	сътрудничеството между организациите осигуряващи жизнедеятелността на населението. 3.5.1.1. Координация и взаимодействие с бизнес операторите за осигуряване на стоки от първа необходимост при възникване на бедствени ситуации. 3.5.1.2. Утвърждаване на добра практика за сключване на споразумения с физически и юридически лица, във връзка с осигуряване изпълнението на плановете за защита при бедствия, съгласно Закона за защита при бедствия.
	3.6. Насърчаване участието на частния сектор, професионални и научни организации в управлението на риска от бедствия.	3.6.1. Интегриране на намаляването на риска от бедствия в публичния и частния сектор, с цел повишаване на устойчивостта и мотивацията за изграждане на общество на превенция, а не на действия.
4. Прилагане на единен и цялостен подход към управлението на риска от бедствия на всички административни нива.	4.1. Изготвяне, преразглеждане и актуализиране на областни и общински планове за защита при бедствия и планове за изпълнение на задачите, произтичащи от Националния план за защита при бедствия, в съответствие с	4.1.1. Прилагане на единен и цялостен подход към управлението на риска от бедствия на всички административни нива: 4.1.1.1. Изготвяне и поддържане в актуално състояние на вече

	Указанията за разработването и готовността за изпълнението на планове за защита при бедствия.	утвърден общински план за защита при бедствия.
	4.2. Разработване и актуализация на областни и общински програми за намаляване на риска от бедствия и годишните планове за изпълнението им.	4.2.1. Изготвяне или преразглеждане и привеждане в актуално състояние на вече утвърден общински План за защита при бедствия; 4.2.2. Разработване и поддържане в актуално състояние на Общинската програма за намаляване на риска от бедствия, съобразно Указания за разработването и изпълнението на областни и общински програми за намаляване на риска от бедствия.
	4.3. Изготвяне на годишни доклади за състоянието на защитата при бедствия на национално, областно и общинско ниво.	4.3.1. В срок до 31 януари, ежегодно предоставяне на информация и доклад за дейността на доброволното формирование до министъра на вътрешните работи. 4.3.2. Внасяне на Доклад на Председателя на общинския съвет за намаляване на риска от бедствия до председателя на областния съвет за приоритетните дейности за намаляване на риска от бедствия, за които е необходимо

		финансиране през следващата календарна година.
5. Повишаване способността на институциите за управление на риска от бедствия.	5.1. Разработване и приемане на Стратегия за развитие на доброволните формирования за защита при бедствия, съответстваща на настоящите добри международни и европейски практики и насоки и Закона за защита при бедствия. Разработване на план за действие/програма за изпълнение на Стратегията с ясно определени приоритети, цели, задачи, отговорни органи, срокове и източници на финансиране.	5.1.1. Поддържане в актуално състояние на План за взаимодействие между РСПБЗН-Нови пазар и Доброволно формирование Н – 2 56 – 01 към Община Нови пазар.
	5.2. Засилване на трансгранично сътрудничество при бедствия чрез сключване на двустранни и многостранни споразумения.	5.2.1. Търсене на възможности за включване в програмите на Европейския съюз за сътрудничество, целяща обмяната на опит и познания между Европейските местни власти (градове) в сферата на устойчивото интегрирано градско развитие (без пилотни проекти). 5.2.1.1. В рамките на специфични градски мрежи, партньорството се изразява в съвместно разработване на прагматични решения на основни градски проблеми и предизвикателства, интегрирайки икономически, социални и екологични

		решения чрез холистичен подход, имащи за цел повишаване ефективността на регионалната политика и политиката на сближаване. 5.2.1.2. Трансфер на познания и технологии.
	5.3. Развитие, при необходимост на допълнителни способности за реагиране при различни видове инциденти, аварии и бедствия.	5.3.1. Насърчаване на юридически лица за създаване на доброволни формирования по реда на наредба по чл.44, ал.2 от Закона за защита при бедствия.
6. Изграждане на система за провеждане на обучения, тренировки и учения на съставните части на единната спасителна система, включваща и механизми за мониторинг и оценка.	6.1. Разработване на механизми за извършване на оценка и анализ на предприетите действия непосредствено преди, по време на и след бедствия.	6.1.1. Включване на допълнителни специалисти в комисиите назначени за извършване на дейността, притежаващи нужната експертиза.
	6.2. Повишаване осигуреността със специализирана екипировка и оборудване на изградените способности за реагиране при бедствия на България.	6.2.1. Осигуряване на екипировка на членовете на общинското доброволно формирования и предоставяне за безвъзмездно ползване на помещения, специализирана техника и оборудване.
7. Изграждане, поддържане и разширяване на системата за ранно предупреждение на населението и органите на изпълнителната власт чрез	7.1. Анализиране на наличните системи за мониторинг и изготвяне на прогнози, с цел усъвършенстване на системата за ранно предупреждение.	7.1.1. Провеждане на профилактика на изградената оповестителна система на територията на община Нови пазар, съвместно със звената поддържащи системите към МВР. Набелязване на

използване на съвременни технологии.		проблеми и дейности свързани с функционалността на съоръженията. 7.1.2. Търсене на възможности за усъвършенстване на съществуващата или изграждане на нова система за оповестяване.
8. Ефективно възстановяване след бедствия при задължително спазване на принципа „да изградим отново, но по-добре".	8.1. Въвеждане на организация за планиране на възстановяването след бедствия при спазване на принципа „да изградим отново, но по-добре".	8.1.1.Създаване на работещ механизъм на ниво общинска администрация за анализ и оценка на обстановката при бедствия: 8.1.1.1. Разграничаване и ясно определяне ангажираността на отделните звена в общинска администрация и общински структури за адекватна реакция при възникване на бедствие-ясни отговорности и задължения. 8.1.1.2. Адекватност при решенията, относно извършването на спасителни и неотложни възстановителни работи при бедствия и необходимия обем и ресурсно осигуряване за за предотвратяване, ограничаване и ликвидиране на последствията от бедствието и за подпомагане на засегнатото население. 8.1.2. Поддържане и координиране на

		действията между Общинска администрация и Агенция за социално подпомагане за следване на механизмите за социална помощ при засегнатите от бедствия деца, възрастни, хора с увреждания и други социално-уязвими групи от населението.
9. **Въвеждане на механизми за осигуряване на свързаност между отделните сектори по отношение на намаляването на риска от бедствия.**	9.1 Включване на адекватни мерки за намаляване на риска от бедствия в интегрираните териториални стратегии за развитие на шестте региона за планиране от ниво 2 и в плановете за интегрирано развитие на общините.	9.1.1. Интегриране на стратегическите документи планиращи развитието на Общината в посока намаляване на риска от бедствия. 9.1.2. Прилагане на общите принципи и изисквания, свързани с изменението на климата в секторните документи на екологичната политика на община Нови пазар. 9.1.3. Ограничаване изменението на климата: 9.1.3.1. Опазване на общински терени и недопускане на замърсяване; 9.1.3.2. Обогатяване на земеделски терени с определен брой дървета и превръщането им в гора; 9.1.3.3. Повишаване на енергийната ефективност на жилищни, административни и производствени

		сгради. 9.1.4. Мерки за адаптация към изменението на климата. 9.1.4.1. Ефективно използване на водните ресурси. Подобряване на водоснабдителната и канализационните мрежи. 9.1.4.2. Намаляване на парникови емисии и смекчаване на антропогенни причини за изменение на климата. 9.1.4.3. Подобряване управлението на отпадъци и отпадни води. 9.1.4.4. Рационализиране консумацията на питейни води, повишаване ефективността на използваните ресурси.
	9.2. Изготвяне на доклади с приоритетни дейности за намаляване на риска от бедствия, за които е необходимо финансиране.	9.2.1. Изготвяне на доклад, ежегодно до месец април, до Председателя на областния съвет за намаляване на риска от бедствия, за които е необходимо финансиране през следващата календарна година.
10. Подобряване разбирането и адекватно оценяване на въздействието на бедствията върху	10.1. Насърчаване учредяването и развитието на инструменти за взаимно подпомагане например фонд"Общинска	10.1.1. Обсъждане на възможността за включване във фонд „Общинска солидарност".

публичните финанси.	солидарност" и др.). 10.2. Мониторинг на разходваните финансови средства при превенция, реагиране, възстановяване и подпомагане.	10.2.1. Създаване на организация за наблюдение, анализ и оценка за разходването на средства за превантивна дейност и средства при възникнало събитие за възстановяване и подпомагане. 10.2.2. Контрол на извършването на неотложни възстановителни работи при бедствия.
11. Повишаване ефективността на инвестициите, включително чрез иновативни решения за намаляване на риска от бедствия и недопускане възникване на нови рискове.	11.1. Повишаване устойчивостта на доставките на основни стоки/услуги.	11.1.1. Създаване на добър диалог с частния сектор за създаване на добри практики за доставка на основни стоки и услуги.
	11.2. Изграждане, поддържане, укрепване, реконструкция и модернизация на системи, обекти, инфраструктура, съоръжения и др. с цел намаляване на риска от бедствия, включително оборудване за наблюдение и оперативно управление.	11.2.1. Почистване и стопанисване на речните легла в границите на урбанизирана територия; 11.2.2. Законодателни инициативи за недопускане на строителство в заливаемите зони; 11.2.3. Ефективно управление на водните нива на язовири и ретензионни водохранилища. Преоценка на хидроложка и хидравлична осигуреност на язовирните стени от насипен тип, от гледище на новите нормативни изисквания за

		сигурност на стените и асоциираните с тях водопроводящи съоръжения. Актуализиране на аварийни планове; запознаване на населението под такива съоръжения със съществуващите рискове. Набелязване на дейности за привеждане на язовирните стени и хидротехническите съоръжения в режим за безопасна експлоатация. 11.2.4.Изграждане на технически съоръжения с борба с ерозията на водосбора – прагове и др. 11.2.5.Реконструкция и поддържане на корекции на речни корита. 11.2.6.Поддържане на съществуващи - те канализационни мрежи в добро състояние.
	11.3. Въвеждане на подход за извършване на публични и частни инвестиции, отчитане риска от бедствия.	11.3.1 Формиране на партньорски модели и мрежи за подобряване на екологичната обстановка и качеството на живот в община Нови пазар.
	11.4. Повишаване дела на финансовите средства на национално, областно и общинско ниво за изпълнение на дейности за намаляване на риска от бедствия.	11.4.1. Финансово обезпечаване на неотложно - аварийно възстановителните дейности.

ИЗГОТВИЛ:
Анка Маринова
старши експерт "Сн, ОМП, ГЗ и ЗЛД"

ПЛАН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ И ДЕЙНОСТИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2025 год.

1. Провеждане на система за повишаване на обществената осведоменост и изграждане на познания за риска от бедствия и компетентните органи, частния сектор, доброволното формирование и населението и спомагане на опит, извлечени поуки, реализирани добри практики, тренировки и обучения.

Дейности за реализиране на оперативните цели определени на общинско ниво	Бюджет	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорности
1. Създаване на организация и поддържане на система за повишаване на обществената осведоменост и изграждане на познания за риска от бедствия.	Бюджет на община Нови пазар	Постоянен	Информираност на населението и „възпитаване" на общество на превенция,а не на действия.	Заповед на Кмета на община Нови пазар	старши експерт"СИ, ОМП, ГЗ и ЗЛД"; Специалист „Връзки с обществеността"; ст.експерт „Компютърни технологии"
2. Провеждане на тренировки и обучения съвместно с длъжностни лица от РСПБЗН в образователните структури.	Бюджет на Община Нови пазар, МВР и образователните структури	Ежегодно	Насърчаване на подрастващото поколение и възпитание за превенция за намаляване на риска и поведение и действие при	Утвърден график	старши експерт"СИ, ОМП, ГЗ и ЗЛД"; Началник „РСПБЗН-Нови пазар"; гл.експерт „Младежки дейности, спорт и ЗБУТ"; Директори

			бедствия.		на образователни структури.
3. Организиране на конкурси свързани със защитата при бедствия в образователните структури.	Бюджет на община Нови пазар, образователни структури	Ежегодно	Инициатива за обратна връзка през погледа на подрастващото поколение, свързани с основни познания за рисковете от бедствия и за начините на поведение и действие.	Утвърден график	старши експерт"СИ, ОМП, ГЗ и ЗЛД"; зам.-кмет „ХП и ПИСН", Директори на образователни
4. Участие в изяви по интереси на децата и учениците заложени в Националния календар „Защита при бедствия, пожари и извънредни ситуации".	Бюджет на община Нови пазар, образователни структури, МВР	Ежегодно	Да се пресъздават със средствата на изобразителното изкуство познанията на децата и учениците за бедствията в световен мащаб, основни познания за рисковете от	Утвърден график	старши експерт"СИ, ОМП, ГЗ и ЗЛД"; зам.-кмет „ХП и ПИСН",Директори на образователни структури

			бедствия в световен мащаб, основни познания за рисковете от бедствия и за начините на поведение и действие, дейностите на Единната спасителна система. Да се създаде интерес към професията на пожарникаря и спасителя.Да се възпита съпричастие към проблемите на човека, готовност за оказване на помощ, желание за участие в доброволческа дейност и опазване на околната среда.Да		

			се насърчи развитието и реализацията на проявени творчески заложби при децата и учениците.		
5. Интегриране на картографираните рискови участъци и зони в Плана за защита при бедствия на територията на община Нови пазар.	Не се изисква финансиране	При необходимост	Унифициране на информацията във всички стратегически документи, отнасящи се до защитата при бедствия, развитието на община Нови пазар	Нормативна уредба	Секретар на община Нови пазар, старши експерт"СИ, ОМП, ГЗ и ЗЛД", началник отдел „ ТСУ, ЕЗ и ППОСЕОС"
6. Създаване на регистър за свлачищата на територията на община Нови пазар и публикуване на официалната интернет страницата.	Не се изисква	До 2021 год., поддържане в актуално състояние	Унифициране на информацията от МРРБ-Геозащита Варна	Събитие	старши експерт "СИ, ОМП, ГЗ и ЗЛД"

7. Публикуване на информация на официалната интернет страница на общината на картите на риска.	Бюджет на община Нови пазар	До 2022 год., поддържане в актуално състояние	Информираност на населението.	Заповед на кмета на община Нови пазар	IT-специалист,старши експерт "СИ,ОМП, ГЗ и ЗЛД"
8. Обособяване на зала за обучения и практически занятия за действия при бедствия.	Бюджет на община Нови пазар	До 2025 год.	Повишаване знанията и уменията на доброволно формирование, общинска администрация, неработещо население, деца и младежи.	Закон за защита при бедствия	Зам.-кмет „ХП и ППСН", старши експерт "СИ,ОМП, ГЗ и ЗЛД", ръководител доброволно формирование
III. Нагряждане на система за регистриране, измерване, отчитане, съхраняване на данни за загубите от бедствия на Общинско ниво.Споделяне и предоставяне на информацията за последиците върху икономиката, социалния сектор, здравеопазването, образованието, околната среда и културното наследство.					
Дейности за реализиране на оперативните цели определени на общинско ниво	**Бюджет**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**	**Отговорности**
1. Предоставяне на информация и изготвяне на	Не е необходим	До 2021 год.	Агрегиране на информацията с	Нормативна уредба	Старши експерт "СИ, ОМП, ГЗ и

доклади за състоянието на системите за оповестяване на територията на общината, развитие и дейността на доброволното формирование, организацията и мероприятията за превенция на риска от бедствия. Адекватно отчитане и мониторинг на възникнало събитие, създаване на регистър на възникналите бедствия на територията на община Нови пазар.			различна типология , с цел хронологично проследяване на възникналите бедствия и адекватност при оценка на щети и загуби .		ЗЛД"

3.3. Интегриране на намаляването на риска от бедствия в публичния и частния сектор, с цел повишаване на устойчивостта на обществото на неблагоприятното влияние на доставката на основни стоки и услуги.

Дейности за реализиране на оперативните цели определени на общинско ниво	Бюджет	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорности
1.Следване държавната политика в областта на защитата при бедствия. Координиране на действия съобразно визията на България свързана със защитата при	Бюджет на община Нови пазар	Постоянен	Интегриране ролята на платформите за намаляване на риска от бедствия на общинско	Нормативна уредба на Република България, Стратегия за намаляване на	Кмет на община Нови пазар

бедствия. Прилагане на добри практики.			ниво. Внедряване и следване националните системи за идентифициране типологията на данните и методите за събиране на данни след бедствия, съгласно законовата уредба.	риска от бедствия, ПУРН, Национална програма за намаляване на риска от бедствия, План за защита на населението при бедствия и аварии, Стратегия за развитие на доброволните формирования и др.	
2. Участие в семинари обучителни кампании повишаване капацитета управление на риска бедствие на служителите общинска администрация общинските структури изпълнение на дейности защита при бедствия.	Бюджет на община Нови пазар	Постоянен	Надграждане на компетентността и капацитета.	Заповед на кмета на общината	Секретар на община, зам.-кмет „ХП и ППСН", ст.експерт"СИ, ОМП, ГЗ и ЗЛД"

3. Осигуряване на възможност за обучение и допълнително придобиване на квалификация на състава на доброволното формирование.	Бюджет на община Нови пазар	Постоянен	Опресняване на знания и умения и придобиване на допълнителни знания, компетенции и умения.	Заповед на кмета на община Нови пазар, Наредба за реда за създаване и организиране на дейността на доброволните формирования Стратегия за развитие на доброволните формирования за защита при бедствия, пожари и други извънредни ситуации в Република България и др.	Ст.експерт "СИ, ОМП, ГЗ и ЗЛД", ръководител на ДФ
4. Анализ и оценка на рисковете от бедствия, както и оценка на способността за управление и реакция, отчитане и докладване.	Бюджет на Община Нови пазар	Постоянен	Създаване на работещ механизъм за проследяване на цялостния процес	Закон за защита при бедствия	Зам.-кмет"ХП и ПИСН", Ст.експерт"СИ, ОМП, ГЗ и ЗЛД", Началник отдел

			за защита при бедствия .		„ТСУ, ЕЗ и ППОСЕОС", Секретар на община Нови пазар
5.Подобряване на съществуващата документална база за намаляване на риска от бедствия и поддържането й в актуално състояние, съобразно нормативните актове свързани с управлението на бедствия.	Бюджет на община Нови пазар	2021-2025 год.	Създаване на база от данни за изминали събития. Изготвяне на Програма за намаляване на риска от бедствия и План за защита при бедствия на територията на община Нови пазар.	Закон за защита при бедствия и всички нормативни документи имащи отношение.	Зам.-кмет"XII и ППСН", Ст.експерт"СИ, ОМП, ГЗ и ЗЛД", Началник отдел „ТСУ, ЕЗ и ППОСЕОС", Секретар на община Нови пазар
6. Подобряване на диалога и сътрудничеството между организациите осигуряващи жизнедеятелността на населението.	Не е необходим	Постоянен	Създаване на непрекъсната и прозрачна връзка с отговорните и представителни институции, които имат връзка и вземат решения,	Закон за защита при бедствия и всички нормативни документи имащи отношение.	Кмет на община Нови пазар

			отчитайки нуждите и проблемите на всички заинтересовани страни с цел осигуряване на подход за намаляване на риска от бедствия, насочени към хората.		
7. Координация и взаимодействие с бизнес операторите за осигуряване на стоки от първа необходимост при възникване на бедствени ситуации.	Бюджет на община Нови пазар, БЧК и др.	Постоянен	Въвеждане на система за осигуряване непрекъснатост на доставките на стоки от първа необходимост	Закон за защита при бедствия	Зам.-кмет „ХП и ППСН", Секретар на община
8.Утвърждаване на добра	Бюджет на Община Нови	Постоянен	Насърчаване участието на	Закон за защита при бедствия	Кмет на Община, старши експерт"СИ,

практика за сключване на споразумения с физически и юридически лица, във връзка с осигуряване изпълнението на плановете за защита при бедствия, съгласно Закона за защита при бедствия.	пазар, физически и юридически лица		частния сектор и осигуряване на сили средства във всяка точка на Общината при защитата на населението при бедствия.		ОМП, ГЗ и ЗЛД"
9. Интегриране на намаляването на риска от бедствия в публичния и частния сектор, с цел повишаване на устойчивостта и мотивацията за изграждане на общество на превенция, а не на действия.	Бюджет на Община Нови пазар, структури от публичния и частния сектор	Постоянен	Изграждане на устойчивост в дейностите по превенция и смекчаване на климатичните промени	Закон за защита при бедствия, ЗУТ, ЗВ и др.	Кмет на Община Нови пазар, Началник отдел ТСУ, архитект, ст.експерт"СИ, ОМП, ГЗ и ЗЛД"

IV. Приоритетни единни и цялостни подход към управлението на риска от бедствия на всички административни нива.					
Дейности за реализиране на оперативните цели определени на общинско ниво	**Бюджет**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**	**Отговорности**
1.Повишаване способността на институциите за управление на риска от бедствия – поддържане в актуално състояние Общински план за защита при бедствия и Програма за намаляване на риска от бедствия.	Бюджет на Община Нови пазар	Постоянен	Интегриране и подлържане на единна информационна система за превенция и-или възникване на бедствия	Закон за защита при бедствия	Ст.експерт"СИ, ОМП, ГЗ и ЗЛД", членове на ОСНРБ
2. Изготвяне на годишни доклади за състоянието на защитата при бедствия на национално, областно и общинско ниво.	Не е необходим	Ежегодно	Предоставяне на информация	Закон за защита при бедствия и релевантните документи	Ст.експерт „СИ, ОМП, ГЗ и ЗЛД", членове на ОСНРБ

V. Повишаване способността на институциите за управление на риска от бедствия					
Дейности за реализиране на оперативните цели определени на общинско ниво	**Бюджет**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**	**Отговорности**
1.Поддържане в актуално състояние на План за взаимодействие между РСПБЗН-Нови пазар и Доброволно формирование Н-256-01 към Община Нови пазар.	Бюджет Община Нови пазар	Постоянен	Адекватно взаимодействие и своевременна реакция при възникнала ситуация.	Закон за защита при бедствия, Наредба за реда за създаване и организиране на дейността на доброволните формирования за предотвратяване или овладяване на бедствия, пожари и извънредни ситуации и отстраняване на последиците от тях	Старши експерт „СИ, ОМП, ГЗ и ЗЛД", Началник РСПБЗН-Нови пазар
2.Търсене на възможности за включване в програмите на Европейския съюз за	Бюджет на Община Нови пазар,	Постоянен	Реализиране на проекти в областта на	Българско законодателство имащо отношение	Кмет на Община Нови пазар, Началник отдел

сътрудничество, целяща обмяната на опит и познания между Европейските местни власти (градове) в сферата на устойчивото интегрирано градско развитие (/безпилотни проекти).	финансиране посредством Европейски фондове		превенцията и недопускането на бедствия. разширяване обхвата на действие и обмяна на опит.		„ТСУ, ЕЗ и ППЕОС", Началник отдел „ХП и ППСН", ст.експерт"СИ, ОМП, ГЗ и ЗЛД"
3. Поддържане на политика за съвместно разработване на прагматични решения на основни градски проблеми, интегрирайки икономически, социални и екологични решения чрез холистичен подход.	Бюджет на Община Нови пазар, други финансови инструменти	Постоянен	Устойчивост	Българското законодателство имащо отношение	Кмет на Община Нови пазар, Началник отдел „ТСУ, ЕЗ и ППЕОС", Началник отдел „ХП и ППСН", ст.експерт"СИ, ОМП, ГЗ и ЗЛД"
3.Трансфер на познания и технологии.			Повишаване на капацитета		Кмет на Община Нови пазар
4. Насърчаване на юридически лица за създаване на доброволни формирования по реда на Наредба по чл.44, ал.2 от Закона за защита при бедствия.	Не е необходим	Постоянен		Закон за защита при бедствия, Наредба за реда за създаване и организиране на дейността на доброволните формирования за	ст.експерт"СИ, ОМП, ГЗ и ЗЛД"

				предотвратяване или овладяване на бедствия, пожари и извънредни ситуации и отстраняване на последиците от тях	

VI Изграждане на система за провеждане на обучения, тренировки и учения на съставните части на единната спасителна система, оценяване и механизми за мониторинг и оценка.

Дейности за реализиране на оперативните цели определени на общинско ниво	Бюджет	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорности
1. Разработване на механизми за извършване на оценка и анализ на предприетите действия непосредствено преди по време на и след бедствия. Осигуряване на външни експерти с нужната експертиза в комисии и експертни съвети.	Бюджет на Община Нови пазар	2021 год.	Обективен мониторинг и контрол	Закон за защита при бедствията, релевантните към него актове и цялото Българско законодателство имащо отношение	Кмет на Община Нови пазар

2. Повишаване осигуреността със специализирана екипировка и оборудване на изградените способности за реагиране при бедствия - ДФ	Държавен бюджет, общински бюджет	2021 год.	Осигуреност на човешкия и материален ресурс	Закон за защита при бедствия, Наредба за реда за създаване и организиране на дейността на доброволните формирования за предотвратяване или овладяване на бедствия, пожари и извънредни ситуации и отстраняване на последиците от тях.	Кмет на Община Нови пазар, ст.експерт"СИ, ОМП, ГЗ и ЗЛД", ръководител ДФ

VIII. Изграждане, поддържане и разширяване на системата за ранно предупреждение на населението и органите на изпълнителната власт чрез използване на съвременни технологии.					
Дейности за реализиране на оперативните цели определени на общинско ниво	**Бюджет**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**	**Отговорности**
1. Провеждане на профилактика на изградената оповестителна система на територията на община Нови пазар, съвместно със звената поддържащи системите на МВР. Набелязване на проблеми и дейности свързани с функционалността на съоръженията.	Бюджет на Община Нови пазар, Бюджет на МВР	Ежегодно	Ефективност при оповестяването	Закон за защита при бедствия	Кмет на Община Нови пазар
2. Търсене на възможности за усъвършенстване на съществуващата или изграждане на нова система за оповестяване.	Бюджет на Община Нови пазар, друго финансиране	Постоянен	По-добра ефективност на системите за оповестяване		Кмет на Община Нови пазар

VIII. Ефективно възстановяване след бедствия при задължително спазване на принципа „да изградим отново, но по-добре"					
Дейности за реализиране на оперативните цели определени на общинско ниво	**Бюджет**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**	**Отговорности**
1. Създаване на работещ механизъм на ниво общинска администрация за анализ и оценка на обстановката при бедствия	Бюджет на Община Нови пазар	2021 год.-2025 г.	Ефективно възстановяване след бедствия	Закон за защита при бедствия, Закон за социално подпомагане	Кмет на Община Нови пазар, зам.-кмет „ХП и ППСН", зам.-кмет „ ТСУ, ЕЗ и ППОСЕОС"

IX. Въвеждане на механизми за осигуряване на свързаност между отделните сектори по отношение на намаляването на риска от бедствия					
Дейности за реализиране на оперативните цели определени на общинско ниво	**Бюджет**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**	**Отговорности**
1. Интегриране на стратегическите документи планиращи развитието на Общината в посока намаляване на риска от бедствия. 1.1. Прилагане на общите принципи и изисквания, свързани с изменението на климата в секторните документи на екологичната политика на община Нови пазар.	Бюджет на Община Нови пазар	Постоянен	Въвеждане на механизми за осигуряване на свързаност между отделните сектори по отношение на намаляването на риска от бедствия.	Закон за защита при бедствия, Закон за водите и други нормативни документи имащи отношение	Кмет на Община Нови пазар, зам.-кмет „ХП и ПИСН", зам.-кмет „ ТСУ, ЕЗ и ППОСЕОС", Секретар на община, ст.експерт"СИ, ОМП, ГЗ и ЗЛД"
2.Изготвяне на доклади с приоритетни дейности за намаляване на риска от бедствия, за които е необходимо финансиране.	Бюджет на Община Нови пазар	Постоянен	Осигуряване на финансиране за реализиране на проекти и дейности за превенция	Закон за защита при бедствия, Закон за водите и други нормативни документи имащи отношение	Ст.експерт"СИ, ОМП, ГЗ и ЗЛД"

X. Насърчаване развитието и адекватно застраховане на въздействието на бедствия и върху публичните финанси					
Дейности за реализиране на оперативните цели определени на общинско ниво	**Бюджет**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**	**Отговорности**
1.Насърчаване учредяването и развитието на инструменти за взаимно подпомагане, например фонд „Общинска солидарност" и др. 2.Финансово управление на риска от бедствия и застрахователни възможности за адаптация към изменението на климата в България. 3.Мониторинг на разходваните финансови средства при превенция, реагиране, възстановяване и подпомагане.	Бюджет на Община Нови пазар	Постоянен	Устойчивост при управлението на финансовия ресурс определен за превантивни дейности. Съчетанието от застрахователни продукти, системи за ранно предупреждение, информационни кампании, мерки за адаптация на инфраструктурата и строга нормативна уредба може да бъде от голяма полза за преодоляването	Всички нормативни документи имащи отношение	Кмет на Община Нови пазар

			на отрицателното въздействие на изменението на климата.		
XI. Повишаване ефективността на инвестициите, включително чрез иновативни решения за намаляване на риска от бедствия и предотвратяване въздействие на нови рискове					
Дейности за реализиране на оперативните цели определени на общинско ниво	**Бюджет**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**	**Отговорности**
1. Изграждане, поддържане, укрепване, реконструкция и модернизация на системи, обекти, инфраструктура, съоръжения и др. с цел намаляване на риска от бедствия, включително оборудване за наблюдение и оперативно управление 2. Формиране на партньорски модели и мрежи за подобряване на екологичната обстановка и качеството на живот в Община Нови пазар	Бюджет на Община Нови пазар и друго финансиране – Държавен бюджет	Постоянен	Смекчаване на климатичните промени	Национална стратегия за защита при бедствия, Национална програма за намаляване на риска от бедствия	Кмет на Община Нови пазар, зам.-кмет „ХП и ППСН", зам.-кмет „ ТСУ, ЕЗ и ППОСЕОС", Секретар на община, ст.експерт"СИ, ОМП, ГЗ и ЗЛД"

3. Финансово обезпечаване на неотложно-аварийно възстановителните дейности. 4. Повишаване дела на финансовите средства на общинско ниво за изпълнение на дейности за намаляване на риска от бедствия.					

Изготвил:
Анка Маринова
ст.експерт"СИ, ОМП, ГЗ и ЗЛД"